No. 275 1839

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS- BLAD.

Zondag en Maandag 17 en 18 November

FRANKRIJK.

PARIJS, den 14den November.

Gisteren avond ten negen ure werd de maarschalk *Soult* nog op de Tuilerien ontboden; de zaken van Spanje zegt men hadden tot deze conferentie aanleiding gegeven.

— Het *Journal des Débats* behelst heden een verhaal betrekkelijk een ongeluk aan het fregat *Belle Poule*, onder bevel van den hertog van *Joinville*, overkomen. Tijdens het in de Dardanellen door de stoomboot *Parin* werd voortgesleept, was hetzelve onverhoeds aan den grond geraakt en eerst den volgenden dag weder vlot kunnen komen. Het *Journal* had van dit voorval niet vroeger gesproken, omdat het hem te onbeduidend voorkwam, en was er nu slechts toe besloten, omdat, andere bladen er van gewaagd hebbende, de kwaadwilligheid het voorval niet nalaten zou te vergrooten.

— De beschuldigden aan den opstand van mei, die zich nog in de conciergerie bevinden, zullen, zegt men, eerstdaags naar het Luxemburg worden overgebragt. Nog eenige vrijstellingen zouden er plaats hebben, zoodat het getal der beklaagden die voor het hof der pairs verschijnen, niet meer dan 18 à 20 zou bedragen.

— Een der bladen zegt dat drie van de nieuw benoemde pairs, uit hoofde van den staat hunner gezondheid, voor de eer van het pairschap bedankt hebben.

— De generaal *Maroto* heeft den 18den October uit Bilbao een brief aan den Spaanschen consul te Bayonne geschreven, waarin hij de echtheid van zekeren brief hem door den *E. Iturriaga* geschreven en in zijn zoogenoemd manifest aangehaald, zoekt te bewijzen, alsmede de echtheid van eene depeche, hem in der tijd door den minister *Montenegro* omtrent de te Estella genomen maatregelen gezonden. Voorts zegt hij, [illegible] de stukken in zijne handen, in orde zal gebragt hebben, hij de redenen zal doen kennen die hem tot het besluit hebben gebragt, hetwelk de legitimistische drukpers thans zoozeer schandvlekt; hij zou de geveinsdheid en [illegible] van velen dergenen die hem thans op [illegible] grond [illegible] aan den dag brengen, door openbaar te maken hetgeen zij zelven hem geschreven hadden; don *Carlos* zelf zou berouw gevoelen dat hij naar zijn' raad niet geluisterd had, toen het nog tijd was, en diens geweten zou hem zijn gedrag verwijten dat hij jegens hem, *Maroto*, had gehouden, en dat een vorst onwaardig was.

— Van het oorlogstooneel wordt in den *Eco* van Arragon uit Daroca van den 7den November, het volgende geschreven: » Gisteren, bij het aanbreken van den dag, werd het vlek Barachina door twee of drie karlistische bataillons en 200 ruiters omgeven, die onze zesde voorposten verslagen hadden. Het bataillon van Oporto en een detachement van Campillo werden in den slaap overvallen, maar schaarden zich weldra zoo goed zij konden en vielen de opstandelingen met de bajonet aan; in weerwil van de overmagt des vijands dreven zij hem terug, in de straten veel volks van [illegible] doodende. Bij deze schermutseling hebben onze troepen [illegible] en zestien soldaten gevangen genomen, die zij in een [illegible], waaruit dezelve met eenige inspanning [illegible]. De opstandelingen zijn naar Segura teruggetrokken [illegible] te hebben. Van het detachement van Campillo is één man gevangen genomen en zijn er vijf gekwetst. Het is ongestoord op Calamocha getrokken." — Uit den aard der zaak spreekt het van zelf, dat bij zulk een overval, als hier vermeld wordt, het verlies van de verraste partij groot moet zijn, en dat dus de opgave alhier geheel eenzijdig is.

De gewone correspondentie uit Bayonne van den 11den houdt het volgende:

» In de stad zijn twee tijdingen verbreid die bevestiging verdienen: Men zegt dat de graaf van Espagna, in het openbaar zijne vlugt doende aankondigen, op het onverwachts de stad Seo-d'Urgel heeft overvallen, op een oogenblik dat de bevolking zich aan feestvieringen overgaf, en dat hij te midden eener illuminatie, zich van het kasteel heeft meester gemaakt. Van den anderen kant verbreidt zich het gerucht, dat *Cabrera* regtstreeks door den hertog der Overwinning aangevallen, aanvankelijk naar zijne gekozene stelling teruggeweken is, en dat hij, alstoen het offensive hernemende, het christinische leger een aanzienlijk verlies toegebragt heeft. Drie bataillons zouden vernietigd zijn geworden en een groot getal gevangenen *Cabrera* in handen gevallen zijn."

— Te Madrid duurde den 7den de onzekerheid omtrent het ministerie en de cortes nog voort. De graaf *Toreno* was in de hoofdstad aangekomen, en men hoopte dat hij in de moeijelijke omstandigheden raad zou weten te schaffen. Een gerucht won veld, dat de markies van *Miraflores*, tegenwoordig spaansch gezant te Parijs, tot het presidentschap van den raad zou geroepen worden, en de heer *Arrazola* welligt de eenige minister zou wezen die aan de zaken bleef.

— Ter beurze was heden (14 *November*) de notering als volgt: 5 pCt. 111; 3 pCt. 81,90; Nap. r. 103,30; Sp. Ardoin 28⅝; Passive 7¼; Rom. L. 101½.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT den 13den November.

Z. M. de Keizer van Rusland heeft den 2den dezer eene groote wapenschouwing over de troepen der garde, ten getale van ruim veertig duizend man, gehouden, na afloop waarvan de verschillende regementen hunne gewone winterkwartieren zouden betrekken.

Op hoog bevel zijn in het Russisch keizerrijk nieuwe bepalingen ten behoeve der kroonboeren in werking gebragt, volgens welke, [illegible] zal worden berekend.

Volgens brieven uit de zuidelijke russische zeehavens Sebastopol en Odessa, is een gedeelte der aldaar liggende oorlogschepen reeds onttakeld.

— In de Oostenrijksche *Beobachter* leest men: » Wij hebben in ons blad, naar berigten uit Beirut van den 1sten dezer, den in het zuidelijk gedeelte van Syrie uitgebroken opstand vermeld, tot welks demping *Ibrahim*-pacha in allerijl, 6000 man onder *Scherif*-pacha, van Damascus had afgezonden. De jongste berigten uit Alexandrie van den 15den October melden hierover het volgende:

» In den nacht van 25 op 26 September grepen de insurgenten van Horan de troepen van *Scherif*-pacha aan en sloegen dezelve tot voorbij de bronnen van Berek op den weg van Damascus terug. De egyptische bevelhebber der ongeregelde troepen *Hassan*-aga werd gewond naar Damascus gevoerd, en na een aldaar gehouden krijgsraad werd besloten de troepen in Horan onmiddellijk te versterken, en met de nodige krijgs- en levensbehoeften te voorzien. Dit voordeel der insurgenten, van hoe weinig belang het zijn mag, schijnt *Mehemed*-ali evenwel zeer te verontrusten. Hij is beducht, dat de ontevredenen het gezegde voordeel veel grooter dan het is zullen afschilderen en daardoor nog andere stammen tot ongehoorzaamheid verleiden." Deze vrees van den Pacha is niet zonder grond. Over de neerlaag door *Hassan*-aga geleden wordt overal gesproken; verscheidene districten hebben sedert de belasting geweigerd, en zijn nu in openbaren opstand tegen de regering. — Wat de verplaatsing der troepen van *Ibrahim*-pacha aangaat, waarvan sedert eenigen tijd gesproken wordt, deze heeft vroeger plaats gehad dan *Kamil*-bey tegenbevel aan den Seraskier had overgebragt. *Ibrahim*-pacha bevindt zich thans met weinige troepen te Marasch en zou het voornemen hebben om Besana en Diarbekir te bezetten. *Mehemed*-ali schijnt in het algemeen de verplaatsing der troepen goed te keuren, doch ontkent dat hij het bevel tot de bezetting van Besana Diabekir gegeven heeft."

ENGELAND.

LONDEN, den 13den November.

De erfprins en prins *Albert* van Saksen-Coburg hebben ll. maandag inspectie over de troepen te Windsor gehouden.

— Men is thans algemeen overtuigd, dat tot het huwelijk van de koningin met de prins *Albert* bepaald besloten is. Dezer dagen werd het publiek daarvan onderrigt door een werkje van zekeren Dr. *van Horn*, waarin tevens eene levensbeschrijving van den jongen prins van Saxen-Coburg voorkomt, die natuurlijk niet veel anders inhoudt dan waar Z. D. H. gestudeerd heeft, welke reizen hij heeft gedaan en dat hij uitstekende hoedanigheden en begaafdheden bezit. Op de wandeling op het terras van Windsor en wanneer de koningin uitrijdt, is H. M. steeds van den prins *Albert* vergezeld.

— Verscheiden nieuwe arrestatien zijn ten gevolge van den opstand in Wallis gedaan, en eenige der belhamels naar de gevangenis te Monmouth overgebragt. Uit de verhooren der aangeklaagden en getuigen blijkt meer en meer dat het plan der zamengezworenen, om het geheele land in staat van omwenteling te brengen, sedert lang bestond, was en zich zeer ver uitstrekte. De proclamatien, door welke de aanstokers de ongelukkige bergbewoners hebben trachten te misleiden, zijn in zeer hoogdravenden stijl vervat en behelzen verscheiden godslasterlijke uitdrukkingen.

— Naar den staat door den heer *Jaudin* van de gesprongen *United states*-bank opgemaakt, beloopt het faillissement over de 70 millioenen dollars. Het vertrouwen op eene behoorlijke regeling van deze bank is zeer verminderd, sedert de aard dezer bank en derzelfs weinig solide handelingen meer bekend zijn, zoodat het geen wonder is, dat het huis *Hope*, hetwelk de bank edelmoedig had willen bijstaan, thans daarin bezwaar vindt.

— Op nieuw heeft in deze hoofdstad een noodlottige brand plaats gegrepen. Hij ontstond gisteren morgen omstreeks zes ure in de zeer volkrijke buurt Wildegate-Alley, Bishopsgatestreet. Onder het puin van twee afgebrande huizen, welke door onderscheiden gezinnen bewoond werden, zijn niet minder dan acht lijken gevonden, waaronder die van eene moeder en drie kinderen, welke blijkbaar in elkanders armen omgekomen zijn. De verdere slagtoffers zijn drie mannen en eene vrouw, en nog verscheiden andere personen worden tot hiertoe vermist. De brand wordt aan de onvoorzigtigheid van een der bewoners toegeschreven, die den vorigen dag in staat van verregaande dronkenschap gezien was.

BELGIE.

BRUSSEL, den 15den November.

De kamer der vertegenwoordigers heeft zich gisteren nog met de verificatie van de volmagten der nieuwe leden bezig gehouden. Op het voorstel van een der leden, den heer *Garcia*, besloot de kamer, schoon weder slechts met eene meerderheid van 4 stemmen (35 tegen 31), terug te komen op haar vroeger besluit, om de vraag, of de leden der kamer van de afgestane grondgebied-gedeelten, nog regt van zitting hebben, eerst te behandelen nadat zij zich geconstitueerd had, hetgeen een der leden reeds vroeger aangemerkt had dat gelijk stond met het tot de orde van den dag overgaan. De heer *Gendebien* betoogde dat het eene ongerijmdheid zou zijn, dat men bij de vorming van het bureau der kamer welligt leden koos, die men naderhand zou erkennen moeten geen regt van zitting te hebben. De kamer zal zich dus nu eerst met deze kwestie bezig houden.

— De senaat heeft reeds gisteren voor de eerste maal het ontwerp, betreffende het verbod van den uitvoer der granen aangenomen, met een amendement van den heer *Desmanet de Biesme*, waarbij het tijdstip van het verbod tot den laatsten december 1840 verlengd wordt.

L'Emancipation wil dat de heer *Dubus aîné* van Doornik, de meeste kans op het presidentschap van de kamer heeft. Andere willen dat de heer *Fallon* de meeste stemmen op zich zal vereenigen.

Men wil dat de minister van buitenlandsche zaken nog deze week eene staatkundige mededeeling zal doen, nopens de uitvoering van het traktaat der 24 artikelen en de moeijelijkheden die ten deze ten aanzien bij de finantiele onderhandelingen te Utrecht ontstaan zijn.

— De *Moniteur* houdt een berigt dat er in het volgend jaar geene tentoonstelling van voorwerpen der nationale nijverheid zal gehouden worden.

— De *Messager de Gand* vermeldt dat de eigenaar van dat blad de heer *Steven* voor de tuchtdienst door den regter van instructie verhoord, om den naam van den schrijver van het artikel over het gedrag der magistraten op te geven, de heer *Steven* had zulks echter geweigerd. De gentsche bladen melden voorts, dat deze zaak voor de assises van Braband zal behandeld worden.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 16den November.

Naar men verneemt heeft het Z. M. behaagd den heer *J. J. Rochussen* van Amsterdam tot raad van het gezantschap te benoemen.

— Uit 's Hage schrijft men dat de respective heeren Gouverneurs bij ministeriële circulaire, ingevolge een uitgebragt advies van den Raad van State, aan den Koning, waarmede Z. M. zich heeft vereenigd, betreffende het regt verstand van art. 5. § 2, daarvan op de brood- beschuit- koek- en banketbakkers, de apothekers, de tabakwinkeliers en de vleeschhouwers, verzocht zijn, bij alteratie in zooverre van vroegere instructien, om voortaan, in betrekking tot elk geval, waaromtrent deze kwestie zich voordoet, te willen handelen in den geest van voorschreven advies, waarbij onder anderen is aangemerkt, dat de al of niet toepasselijkheid der gemelde wetsbepaling moet worden beschouwd als eene *questio facti*, welke in elk bijzonder geval te onderzoeken staat aan de administratie, doch welke niet vatbaar is voor eene algemeene beslissing *à priori*, als afhankelijk van het bestaan der *Criteria*, door de wet aangegeven, of namelijk de gebezigde gebouwen eene duurzame en regtstreeksche bestemming hebben tot fabrijken en trafieken en daarbij behoorende magazijnen, of tot werk- en bergplaatsen van de voor de ambachts- en handwerkslieden.

— De commissie voor de rivier-afleiding heeft dezer dagen onderscheidene bijeenkomsten gehouden, in een der localen van het departement van binnenlandsche zaken, te 's Gravenhage; welke bijeenkomsten door den minister van binnenlandsche zaken zijn gepresideerd.

— Eergisteren avond is te Rotterdam in een drie en zeventigjarigen ouderdom, overleden [illegible], ridder van de Militaire Willems-orde 3de klasse, officier van het Legioen van Eer, grootkruis der orde van Isabella la Catolica van Spanje, vice admiraal, directeur en kommandant bij de te Rotterdam gevestigde Hoofddirectie van het Departement der Marine op de Maas.

— Door den Raad der stad Middelburg is tot rector der Latijnsche Scholen aldaar beroepen dr. *H. Polman Kruseman*, thans rector te Wageningen, en zulks in plaats van dr. *C. A. Schneiter*, beroepen tot rector der Erasmiaansche Scholen te Rotterdam.

— Naar men verneemt, bestaat het voornemen, het tegenwoordig vuur te Bath eerlang door een catadioptrisch licht der vierde grootte te doen vervangen; terwijl, voor rekening van de Nederlandsche stoomboot-maatschappij, op het einde des dijks, tweelantarens zullen worden geplaatst, om de vaart over de Ooster-Schelde bij nacht meer gemakkelijk te maken en te verzekeren.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — In een der duitsche letterkundige tijdschriften *Menzel's Litteraturblatt*, wordt een overzigt gegeven, van den tegenwoordigen Leipziger najaars mis-catalogus, waaruit wij hier eenige bijzonderheden trekken. Voor tien jaren bevatte dezelfde catalogus niet veel meer dan 3000 werken van nog geen 400 handelhuizen; de tegenwoordige bevat 4071 nommers, van 518 handelhuizen. In 1829 had de duitsche boekhandel echter reeds eene groote uitgebreidheid verkregen, want de catalogus van 10 jaren vroeger, die van 1819, hield slechts 1200 nommers. Onder het getal boekwerken van het tegenwoordig jaar, bevond zich wel is waar een groot getal vlugschriften, maar deze ter zijde latende, bleef het getal nog overgroot, hetgeen deels moest toegeschreven worden aan de beperkingen van den duitschen handel buitenslands, waardoor de handelhuizen hunne kapitalen alleen voor inlandsche werken besteedden, deels aan de grootere leeswoede in die landen van *Duitschland* en oostwaarts van hetzelve gelegen landen, waar mindere staatkundige vrijheid werd genoten, deels in de groote concurrentie in het vak der fraaije literatuur, en de godsdienstige geschillen, welke ook tot veel handelspeculatien aanleiding gaven. Onder de voormelde 4071 werken zijn 61 Atlassen en kaarten, 230 buitenlandsche werken en 236 die nog verschijnen moeten. Van de overige levert de theologische literatuur alleen 635 werken en vlugschriften op, waaronder ongeveer 60 tijdschriften. Nog een vrij groot getal boeken handelen over de kerkelijke aangelegenheden, schoon reeds veel minder dan het vorig jaar; de twisten te *Zurich*, hebben vele pennen in beweging gebragt. Van meer en bedenkelijker gewigt zijn de pogingen die hier worden opgemerkt, om het beruchte werk van STRAUSZ meer populair te maken, en de beginselen die in dat werk voorgedragen werden, voor het schoone geslacht, de jeugd en de lagere klasse aannemelijk en aangenaam te maken. Onder de geschiedkundige geschriften wordt voorts eene nieuwe uitgave der werken van TSCHOKKE, in 28 deelen, opgemerkt. In het vak der wijsbegeerte zijn nog een aantal geschriften voor en tegen HEGEL, voorts eene nieuwe fraaije uitgave der werken van KANT. — De staatkundige literatuur is niet zeer rijk; rijker de historie; vooral onderscheiden zich hier de navorschingen in de duitsche geschiedenis; men vindt in den catalogus vermeld het vijfde deel der *Monumenta Germaniae* van PERTZ, RANKE's jaarboeken van den tijd der Saxische keizers, BÖHMER's Regesten der Karolingen, DOENNIGES's Acten van keizer HENDRIK VII, de *Gesta Trevirorum*, *Scriptores rerum Silesiacarum* van STENZEL, *Script. rer. Transsilv.*; het tweede deel

der *Monumenta Livoniae*; het rijk der Longebreden van Koch-Sternfeld; Bachner, over de inwoners van *Duitschland* in de tweede eeuw; Kruse, over den oorsprong van *Meissen*, en vele andere werken, in het geheel omtrent 150. — In het vak van land- en volkenkunde is ook veel geschreven; onder de nieuwe reisbeschrijvingen merkt men op die des prinsen Max van *Neuwied* in *Noord-Amerika*, *Ansichten zur Reise des Prinzen* Max *von Bayern*; Ruppels reis in *Abyssinie*, het derde deel van Schuberts Reize in het Oosten. — De natuurkundige wetenschappen leveren insgelijks veel op; daaronder behooren Kaemtz, *Vorlesungen über die Meteorologie*, Mädler's werk over de maan, Schifflin's dierzielenkunde enz.; voorts een aantal werken over de geneeskracht van het water; minder over homöopathie, die door de eerstgenoemde meer en meer schijnt verdrongen te worden. — De fraaije letterkunde en dichtkunde is zeer rijk. Op nieuw zijn verschenen de werken van Klopstock, Wieland, Thümmel, Ewald, Chamisso, Seume, Oehlenschläger, Werner; de werken van Caroline Pichler werden tot het 51ste deel voortgezet; voor het eerst verschenen bijeenverzameld de werken van A. von Arnim. Nieuwe dichtwerken verschenen er weinig. De catalogus behelst de titels van 151 romans en 41 dramatische werken. Ten slotte moeten wij vermelden, dat in dezen mis-catalogus ook de uitgave vermeld wordt van eene duitsche overzetting van het werk van onzen verdienstelijken Van Kampen, over de Nederlandsche letterkunde.

Frankrijk. — Te *Parijs* bevinden zich op dit oogenblik eene vereeniging van duitsche geschiedkundigen van naam, die voornemens zijn den winter er door te brengen, om in de openbare boekverzamelingen bouwstoffen voor hunnen letterkundigen arbeid op te zamelen. Het zijn voornamelijk de hannoversche archivarius Pertz en de kielsche hoogleeraar Waitz, die beiden aan eene bijzondere geschiedenis der duitsche staten arbeiden; voorts de berlijnsche hoogleeraar Stuhr, bekend door zijne geschiedenis van het verval en den ondergang der oorspronkelijke staten; de hoogleeraar aan de hoogeschool van *Berlijn*, Ranke, schrijver onder anderen van de geschiedenis der Pausen, en Vögeli, professor van het gymnasium van *Zürich*, die thans met den heer Ranke aan eene algemeene geschiedenis van de Hervorming arbeidt. — Het belangrijk werk van den heer Guizot: *Vie, correspondance et écrits de Washington, avec un essai sur la guerre de l'indépendance, et le caractère de Washington*, is thans bijna voltooid, zullende met den 20sten dezer de vier eerste deelen bij den boekhandelaar Gosselin te *Parijs* verschijnen. Het werk zal uit zes deelen bestaan. — De heer Guizot heeft besloten de lessen door hem als hoogleeraar aan de *Sorbonne* in de jaren 1828, 1829 en 1830, in de geschiedenis gegeven, bevattende de algemeene geschiedenis der beschaving van *Europa* en vervolgens die der beschaving van *Frankrijk*, welke in der tijd met groote belangstelling werden aangehoord, door den druk openbaar te maken. Dit werk zal eerstdaags bij den boekhandelaar Didier te *Parijs* verschijnen.

Belgie. — Te *Gent* is opgerigt eene Maatschappij der Vlaamsche bibliophilen, bestaande uit acht en twintig leden, met den heer L. Vergauwen als voorzitter, en den heer Ph. Blommaert, als secretaris. Het doel dezer Maatschappij is, het uitgeven van letter- of geschiedkundige ongedrukte stukken en oorkonden in de Vlaamsche taal, en het herdrukken van belangrijke en zeldzaam gewordene werken, bij voorkeur zulke, die over de geschiedenis der Vlaamsche provincien eenig licht verspreiden. Van de werken, die deze maatschappij uitgeeft, worden dertig exemplaren op zwaar papier gedrukt, voor de acht en twintig leden, de bibliotheek des rijks te Brussel en de bibliotheek der hoogeschool te *Gent*. Overigens worden honderd exemplaren op gewoon papier gedrukt, die voor den handel bestemd. Met de winsten opbrengst dier exemplaren, benevens de jaarlijksche inleggelden der leden, worden de onkosten der Maatschappij bestreden. Reeds heeft de Maatschappij uitgegeven, behalve hare wetten: 1°. *het beclach van Joncheer* Jan van Hembyse, dichtstuk der 16de eeuw; versierd met het afbeeldsel in fac-simile van Hembyse, en opgehelderd door [illegible]; 2°. *Dagverhael van den oproer te Antwerpen in 1659*, door een ooggetuige, met eene voorrede van heer C. P. Serrure. De uitvoering dezer stukken is zeer net, doch de prijs, uithoofde van de kleine oplaag, vrij hoog gesteld. De Maatschappij zal verder uitgeven: eene *Cronyk van Vlaenderen*, volgens een handschrift der 15de eeuw; en de *Grimbergsche Oorlog*, uitgebreid dichtstuk.

Nederlanden. — Z. M. heeft den heer de Gregory, honorair-president van het Koninklijk Hof te *Aix*, in *Frankrijk*, als een blijk van Hoogstdeszelfs welgevallen, wegens een door dezen regtsgeleerde, geschreven en aan Hoogstdenzelve aangeboden werk, getiteld *Storia della vercellese litteratura ed arti*, begiftigd met de gouden medaille van de vierde grootte en het doen plaatsen in de koninklijke bibliotheek. — Met veel genoegen ontleenen wij het volgende uit het *Handelsblad* van 14 November laatstleden, nopens de Tentoonstelling, te *'s Gravenhage*: » De twee teekeningen door den Heer E. L. Heijninx te *Breda* gezonden, zijn in vele opzigten uitmuntend te noemen. De eene stelt voor de Koninklijke Kapel te *Palermo*. Deze Kapel behoort onder die weinige Kerken van *Italië*, welke van binnen geheel als mozaique bewerkt zijn. De gebeurtenissen van het Oude en Nieuwe Testament zijn met zeer veel smaak op deszelfs wanden voorgesteld. Een fragment van deze Kapel, door genoemden bouwkundige geleverd, geeft ons een grootsch denkbeeld van al de pracht welke daar moet heerschen; het karakter en de kleuren der figuren zijn, onzes inziens, zeer getrouw gevolgd. Wij kunnen niet anders dan hem dank zeggen voor zijne schoone teekening. De andere stelt voor eenen eereboog te *Napels*, opgerigt door Alphonsus, Koning van *Spanje*. Deze is, even als de voorgaande, met zeer veel zorg behandeld; zoo wij wel onderrigt zijn, zal deze verdienstelijke jongeling, welke alle aanmoediging verdient, in den loop van dit jaar zich te *Amsterdam* komen vestigen, alwaar hij zonder twijfel door het kunstminnend publiek met zeer veel genoegen zal ontvangen worden." — Wij hopen, dat onze kundige Stadgenoot van zijnen overgang naar de Hoofdstad des Rijks al de vruchten zal plukken, waarop hem eene zorgvuldige en langdurige studie der Bouwkunst, zoo in *Frankrijk* als in geheel *Italië*, het volste regt geeft.

KINDERBEDERFKUNDE.

4.

Ik zou haast beginnen te gelooven, dat de kinderbederfkunde geene moeijelijke kunst ware, dewijl men de pen slechts op het papier behoeft te zetten, en de regels der kinderbederfkunde ontvloeijen als van zelve aan dezelve. 't Is echter op de keper beschouwd, juist daarom nog eene des te moeijelijker kunst, omdat zij zich niet gemakkelijk in eenen systematischen vorm laat rangschikken, om dat de omvang zoo groot is, dat de eigenlijke grenzen niet te vinden zijn, en het gansche zoo chaotisch door elkander ligt, dat men slechts hier en daar naar eene gedachte grijpen kan, om deze eenigermate van naderbij te beschouwen. Zoo zal ik dan ook ditmaal slechts eenige denkbeelden, bij wijze van een balletje opgooijen, opdat de lezer gelegenheid hebbe, dezelve in de vlugt te beschouwen; meer tijd besteede hij niet, en passe vooral niet op zich-zelven toe; want in alles zonder veel nadenken te verkeeren, is ook al een der vereischten van eene goede kinderbederfkunde.

I.

Zeg toch lang bij al hetgeen uw kind doet of laat: *Het is nog een kind, het weet niet beter!* Geloof mij, dit woord heeft het scherpregters-ambt het meeste doen bloeijen, en vult nog steeds de gevangenissen, en maakt ze, om in de nieuwe manier te spreken, civol. Als uw liefje korselig ontwaakt, als het dwingt, als het alles hebben moet wat het ziet, en elk oogenblik schreeuwt, omdat het zijn wil niet krijgt — zeg gij dan maar, het is nog een kind, het weet niet beter! Het wicht zal van zelven leeren, dat een kind te zijn, en korselig, dwingende en schreeuwende zich aan te stellen, geheel gelijk beteekenende zaken zijn.

Als uw kind zijne broertjes of zusjes knijpt, bijt of slaat, als het elk oogenblik in twist met hen raakt, en er een gedurige onvrede tusschen het jeugdige geslacht ten zwang is, ... als gij dat ziet, zeg dan: het zijn kinderen, zij weten niet beter! Geloof mij, uwe kinderen zullen leeren te gelooven, dat kibbelen, twisten, vechten en kinderen zijn, gelijk beteekenende zaken zijn.

Als uw kind bij een zijner speelgenooten het een of ander wegneemt, zijnen makker eenen knikker of een mesje ontsteelt, zie het zachtkens aan, het regt begrip van het *mijn* en *zijn* begint te verliezen, ga dan voort en zeg: het is een kind, het weet niet beter; gij zijt op den kortsten weg om alle regtsbegrippen in uw kind zoo ten eenenmale te verwarren, dat het kind naderhand volstrekt geene hoogte heeft, waarom het in het groot niet hetzelfde zoude doen, wat het als een kind zoo lang ongestraft mogt doen.

Als uw kind de geboden van vader of moeder weinig ter harte neemt, nu dit, dan weder iets anders overtreedt, altijd gereed is om eenen eigenen wil tegen dien van vader of moeder op te zetten, overal zijne hoofdigheid of liever koppigheid begint te toonen, zeg gij dan: 's men kan het zoo naauw niet nemen, het is een kind, en het weet nog niet beter." Ga in deze wijze van handelen slechts

eenigen tijd voort, en het zal er heerlijk uit gaan zien met dat lieve wicht en deszelfs gedachte omtrent de verhouding tot alle de geboden Gods en der menschen. In alles geloeft het eerlang, zal men het zoo naauw niet nemen; en wat ruimte van geweten, wat vrijheid van beginselen, wat ongehoorzaamheid aan alles, maar het meest aan u, zal deze gedachte in alle zijne daden openbaren!

II.

Nu begint gij plotselijk in te zien dat gij niet goed deedt, dat gij veel te lang de feiten van uw kind over het hoofd gezien hebt, dat gij vroeger hadt moeten doortasten. Gij zult dat nu met te meer strengheid doen. Vrouwlief heeft vader al lang ingeroepen en gezegd: »Ik kan met dien jongen geen regt meer schieten. Naar mij hoort hij niet meer!" Vader heeft zich niet weinig er op te goed gedaan, dat, als hij zijne donderende basstem verheft, het kind toch stil wordt! Maar *Jantje* heeft wat een schik! Moeder bekent zelve (denkt hij), dat ik niet meer naar haar hoor, en daar vader veel van huis is, ben ik mijn eigen hierin meester. Ook helpt die bastem slechts eenige malen, dan is dat ook al eene alledaagsche zaak geworden.

Wat nu? Men kan het kind volstrekt niet meer regeren zonder slaag!

O ouders! wat heerlijk oogenblik voor de kinderbederfkunde. Ieder pak slaag, dat gij nu uw *Jantje* geeft, beschouwt hij eene afrekening te zijn voor zijne laatste ondeugende streek. Nu berekent hij, wanneer vader of moeder slaan zullen, en wanneer niet, en rigt alle zijne handelingen naar het kansje in van de klappen, die hij al of niet krijgen zal.

Het kind is u niet gehoorzaam omdat gij zijn vader, zijne moeder zijt; het is niet uit pligtgevoel en dankbaarheid aan u onderworpen. Neen, alles wat hij doet of laat, is om den stok! Wat heerlijke aanwinst! Tusschen uwen hond en uw kind is er nu geen onderscheid; beide doen alles op het parool, *contre coeur*, uit vrees voor slaag. Gij hebt het ver gebragt. Het kan echter niet missen, of gij kunt altijd niet slaan. *Jan* leert dus, dat, heeft hij een pak slaag gehad, eens op tweemaal daags, hij overigens doen kan, wat hij wil. *Jan* ziet ook, dat hij soms om eene kleinigheid hard geslagen wordt, soms om eene groote zaak weinig straf ondergaat, dat is als water op zijn molen. Hij leert er door kennen, dat het regt vaak op zijne zijde is; dat zijne ouders geheel verkeerde menschen zijn. Als er gezelschap is, wordt hij niet geslagen; ook dat berekent de lieve jongen, en nu groeit hij *met*, *onder* en *tegen* den stok op. Zijn hart wordt zoo hard als zijn rug; zijne koppigheid zoo groot, als het onmogelijk is, de ziel door ligchamelijke straf te boeijen, te dwingen, of te overheerschen. Vrees, enkel vrees is het al, wat het kind drijft! Alle liefde is gebannen! Ook de vrees begint allengskens hare kracht te verliezen.

Vader en moeder weten geen raad met *Jan*. Hij moet maar de deur uit. Vreemde oogen maken den mensch! Eene kostschool? Niet waar, ouders?

Wat gij niet kunt zal een ander doen! Maar is u de taak te zwaar, hoe zal iemand die geen hart heeft voor uw kind dezelve volvoeren? Iemand die het kind voor geld leert en slaat! Zondt gij uwen gehoorzaamsten zoon naar het kostschool; hij zoude er niet bederven, maar dezen . . . ? Nu, zoo als het uitvalt, valt het uit; het is nu toch te moeijelijk voor u zelven, en daarom de deur maar uit; »Als de jongen maar groot wordt, zal hij van zelf wel wijzer worden!" Niet waar?

Doch genoeg hiervan. Mijne pen zoude anders zelfs beginnen te lagchen over zulk eene uitmuntende kinderbederfkunde!

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (15 *November*) waren genoteerd: Ned. 2½ pCt. 51 een zest., 51, ⅛, een zest., drie zest.; dito 5 pCt. 97¾; Kansb. 23 negen zest., ⅝ a ¾; Synd. 4½ pCt. 94¾; dito 3½ pCt. 76¼; Handelm. 161½, 160, 1, 160⅞, 1, ¼; Obligatie 5 pCt. 94¼, ⅜; Ardoins 27, 26[15/16], 27, een zestiende; Passive 7⅝; Fr. uitgest. 8¼; oude Russen 103; Met. 103¼; Coupons 16⅝.

Te BREDA, bij BROESE & COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers.